

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489 sz. — — — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szögig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Az igazságban — nagy erő van...

Írta: **Kossuth Ferenc.**

Bad-Nauheim, július 14.

Pártunk kedves sürgönye röviden tudatta velem, a ma érkezett lapok pedig részletesen közlik pártunk értekezletének lefolyását.

Mélységesen fájlalom, hogy nem lehettem ott az értekezleten; de nagy megnyugvást merítettem abból, hogy jelenlétemre nem is volt föltétlenül szükség. Bár ebben nem is kételkedtem soha, mégis jól esik a bizonyosság érzése, melyet a tények keltenek. Mert bizony sok oly körülmény van, ami a legjobbak kedvét is elvehetné attól, hogy előről kezdjük a tíz éves harcot. De nekünk nem szabad lankadnunk, mert a nemzetnek tíz éves küzdelme nem végződhetik vereséggel! Nekünk nem szabad ingadoznunk, mert mi képviseljük a nemzet következetességét! Nekünk be kell bizonyítanunk annak valótlanágát, hogy elég kibőjtölni a magyart s önként elejti azt, amiért évekig küzdött.

De nemcsak ennek a sértő föltevésnek valótlanágát kell bebizonyítanunk felfelé, hanem be kell bizonyítanunk a világ közvéleménye előtt, hogy nemzetünk nem egy szeszélyes, meg gondolatlan, éretlen gyermek-tömeg, amely nemzeti vágyódásaiból szappanbuborékot fúj és gyönyörködik benne, míg el nem pattan, mikor pedig ez megtörtént és nem marad a szinpompás üres gömbből más, mint egy csepp piszkos víz, mely a földre esik: akkor ugrándozva megint más után futunk, mert így is jó nekünk!

Tudnunk kell, vajjon csakugyan van-e nemzeti létünknek olyan szerve, melyet nemzeti irányban fejleszteni teljes lehetetlenség? Azért szorított a koalíciós kormány a követelések minimumára, hogy végre derüljön ki az, hogy lehetséges-e a fejlesztés, vagy nem? Mert ha lehetséges akkor nem baj, ha kevés az, ami egyelőre elérhető. A kevés után jöhet a több. De ha nem lehetséges, akkor kézzelfoghatóvá lesz minden magyar ember előtt, hogy mi az igazság és mi az ámtás abban az alkotmányban, amely magyar államról szól s amelylyel az államiság legfontosabb attributumához hozzányulni nem lehet.

A mi pártunk elve: az önálló magyar hadsereg. Ez felül meg a pragmatica sanctiónak nevezett 1723-iki alap-törvénynek. Ez képezi a kölcsönös védelem alapfogalmát. Kölcsönösen csak úgy lehet védekezni, ha mindenik félnek van ereje, amelylyel magát s a másikat védi. E nélkül a kölcsönösség fogalma ki van zárva. Aki enélkül kölcsönösségről beszél, a legnagyobb eszmezavarban szenved. Nem is szenvedett ebben az eszmezavarban a pragmatica sanctiós

Károly király, mikor azt felelte az osztrák rendekkel a védelemért szerződést ajánló magyar rendeknek, hogy hagyjanak ennek békét.

De a tíz éves nemzeti küzdelem nem ezen az elvi téren folyt, hanem azon a gyakorlati téren, hogy a meg-levő 1867-iki XII-ik törvénycikk érvényesülhessen az alkotmányosság fogalmai szerint.

E küzdelem azért folyt, hogy a magyar király — akire a fennálló törvény a magyar hadsereg vezérletét, vezényletét és belservesztését ruházta — úgy éljen, akár önként s a maga sajátos elhatározásából is a ráruházott joggal, hogy a magyar nemzet lássa, hogy a hadsereg, melyre óriási összegeket áldoz, a magyar nemzeté is, a magyar államé is és hogy megvan az a magyar hadsereg, melyről a törvény szól és amely az összesnek alkotó része.

Vajjon miképpen lehet valami az összesnek alkotó része, ha nem létezik? A magyar hadseregnek tehát léteznie kell.

És midőn évtizedek multak el an lkül, hogy a legisebb haladás mutatkozott volna abban az irányban, hogy a nemzet és a hadsereg egymásé legyenek és egymásból legyenek, mi volt természetesebb, mint az, hogy az, aki fizet, megállapítsa végre, hogy miért hajlandó fizetni. Mert amit a király vezérel, vezényel és belserveszt, azt a nemzet fizeti.

A jog megmondani, hogy miért fizetünk és miért nem, nálunk nemcsak természetes, hanem törvénybe iktatott jog is, melylyel élni is a nemzetnek elvitázhatatlan joga van s amikor vele él, teljesen parlamentáris és törvényes jogot gyakorol.

E törvényes jogot gyakorolta a nemzet és semmi mást. E jog gyakorlásának pedig nem vette el jogosultságát az, hogy az utóbbi általános képviselői választáson nem az az eszme diadalmaskodott, hogy derűre borura vállaljunk száz milliós terheket a hadsereg s a haditengerészetre, hanem az az eszme, amit magyarosan és durván ez a pár szó fejez ki: „Ugyis mind-egy, üsse kö!” Ezt az eszmét pedig bőséges pénz és hatalmi nyomás juttatta érvényre.

Tíz évig nemzeti vívmányokat követelünk cserében terhes véderő reformért; de mint az adózó nép képviselőinek, kötelességünk kimondani, hogy bizonyos mérvű terheket még nemzeti vívmányok árán sem vállalhatnánk. Így például nem vállalhatnánk száz milliókat arra, hogy most már ne legyen elég a szárazföldi nagyhatalmi lét, hanem sebbel-lobbal tengeri nagyhatalommá is legyünk. Ilyen irtózatoss és egyuttal oktan terheket még nemzeti vívmányok árán sem lehetnénk hajlandók adózó népünk vállaira halmazni.

Egy egészen sajátos körülmények közt végbement választás nem döntötte el azt a kérdést, mely most ismét

előtérbe tolt, még pedig határt nem ismerő mohósággal. A mindent megadni kész tábor számbelileg nagy, mi pedig megfogytunk; de az igazságban nagy erő rejlik. A mi erőnk pedig a nemzetnek még elaltatott, de még ki nem ölt igazsága!

A politikai helyzetről.

— Fővárosi tudósítónktól. —

A katonai javaslatból, — mely minden ellenszolgálat nélkül, sőt a nemzeti jogok és törekvések egyenes visszautasítása, merev megtagadása, kijátszása mellett: rengeteg vért és pénzt követel az amugyis tulajdonság, kiszípolyozott országtól — *nem lesz törvény.*

Apponyi Albert gróf szombaton oly hatalmas beszédet tartott, hogy annak hatása alatt maga a munkapárt is visszaretent kárhozatos javaslataitól s arról kezdett tanácskozni, hogy észre halasztja a katonai javaslatok tárgyalását. Hátha addig az ellenzékkel paktumot köthet és nagyobb vita nélkül megszabadulhat a mungó-kormány a most már *bitos bukástól.*

Hu reménykedés. Az ellenzéki pártok végre ismét egymásra találtak. Megtörték a régi magyar átkot, mely — sajnos és örökre káros — a választások idején széthuzásukban nyilvánult. Adja Isten, a magyarok nagy Istene, hogy a függetlenségi eszmék rovására ilyesmi többé soha ne történjék! Bizunk és van okunk bizni, hogy ahhoz hasonló nem is történik!

Egymásra ismertek az ellenzéki pártok. Vállelve, összetartva küzdenek ismét a nemzet legszentebb jogaiért. A biztos siker tehát elmaradhatatlan. A nemzet újra éledő bizalma, lelkesedése kíséri minden lépésüket. Ezt igazolja a napról-napra országsszerte erősödő, izmosodó mozgalom, mely a kormány nemzetpusztító javaslatai ellen megindult.

Július 30-án Budapest főváros polgársága rendez hatalmas aranyu népgyűlést, melyhez hasonló rég nem volt.

Az aradi függetlenségi kör áthatva a hazafiúi érzés lobogó tüztől, lelkesedéssel, a diadalmas jövőbe vetett rendithetetlen bizalommal üdvözli a függetlenségi pártokat a nemzet újabb küzdelmének nagy pillanataiban.

A nagyenyedi függetlenségi kör pedig a függetlenségi pártokhoz feliratot intézett s abban követésre méltó hazafias érzéssel huzdítja és rendithetetlen kitartásra serkenti az ellenzéki pártokat. Reánk is találó módon jellemzi a vidéki ellenzéki férfiak mostani helyzetét.

Itt a vidéken, — mondja a fölirat — a központtól távol, ahol mi már a fenyegetett, a szenvedő nép vagyunk, ahol az elvek, ellentétek állandó körforgásban, küzdelemben kavarnak, a küzdelemben a tiszta, mocsoktalan hazafiság, a nemzeti függetlenség harcosait nem jutalom és elismerés illeti, hanem üldöztetés éri. És a szegény adózó polgár, kinek községi pótdója lépést tart állami adójával, elszörnyed, mikor arra gondol, hogy az emelkedő vérado mellett jövőre másfél vagy kétszer annyit kell odaadni, már most is nélkülözös családja szájából az idegen érdekeket szol-

gáló, a nemzet érdekeit elnyomó hadsereg tehetetlen molochjának torkába. Nemcsak az előttünk folyó élet sivár képe, hanem magyar nemzeti érzésünk is azt sugja, hogy aki a véderőjavaslat törvénnyé válását bármiféle uton elősegíti, megszavazza: a nemzet jövő boldogulásának, szabadságának gyökerére veti fejszéjét, vagy talán éppen nemzete szívébe döfi gyilkos kését. Fogjátok meg azt a fejszét, azt a kést ezeknek a mindenről megfélemezett s csak önérdekeiket szorgáló hatalmuk, lételők mentésére gondoló tévedt magyaroknak, Bécs vakon engedelmeskedő csatlósainak kezében! Most már csak ti menthetitek meg a nemzetet ettől a csapástól. Hozzatok kell csatlakoznia minden igaz lelkű jó magyar embernek. Veletek kell küzdeniök első helyen azoknak, akik veletek egy anyaméhéből születtek, akiket miként titeket Kossuth Lajos nagy lelke teremtet. Akadályozzatok meg ennek a résztvevő javaslatnak törvényerőre emelkedését a törvény, az alkotmányadta fegyverek legteljesebb kihasználásával!

Tehát az ország megmozdult. Mi, székelyek sem maradhatunk tétlenül. Nekünk is hazafias szent kötelességünk a mértéktelen katonai követelések ellen s az ország teherviselő képességét mereven ignoráló militarizmussal szemben állást foglalni.

Ha Udvarhelyvármegyében van még függetlenségi érzelmű, az ország jövőjéért boldogulását szíven viselni tudó hazafi, s bizonyára ilyen nem egy akad, akkor most talpra áll és nyilatkozatra, állásfoglalásra serkenti a székelységet.

Mutassák meg, hogy a székelység most is méltó régi nagy híréhez és osztrákszolgá, meghunyászkodó teherhordó számára nem kíván lenni Bécsnek s a mill ókat elemészteni szándékozó katonai hóbortnak...

A függetlenségi pártok tagjai csaknem teljes számban ott vannak a képviselőház harcterén. Jóleső érzéssel látjuk ott Dr Václav Ferenc Székelyudvarhely város függetlenségi képviselőjét is, aki már a múlt héten is ellenzéki képviselőtársaival együtt minden egyes ülésen jelen volt.

Vegyünk példát e hazafias buzgalomról és együttes érzésünkről megfelelő formában adjunk hangot.

A katonai javaslatok képezik az utolsó döntő ütközetet Ausztria és Magyarország között. Ha most katonai téren teljesítjük Bécsnek minden kívánságát, a mellett, hogy rogyásig megterheljük magunkat a milliárdos katonai követelésekkel, — a nemzet belső ügyeire egy fityingünk sem marad. Lécs ha megkapja vér- és pénzáldozatunkat, moccani sem enged többé. Reá csap a miénkől vásárolt kardjára s azt kiáltja: csitt!

Vigyázzunk tehát, amíg nem késő!... Álljunk talpra, a mig tudunk!...

Legujabb hírek.

Az ellenzék vitarendező bizottsága 1000 drb névszerinti szavazást kérő ívet, 1000 zárt ülést kérő ívet és ezer drb a névszerinti szavazásnak másnapra való halasztását kérő ívet rendelt. Ezek a fegyverek a mungókormány légyuszító papirjai, melyekre feltétlenül ráragadnak és kínos vergődés után, menthetetlenül elpusztulnak az ország már is izzó közönségének megnyugtató öröme.

A képviselőház valóságos izzókatlanhoz hasonlít, melyben az igazi hazafias lelkesedés tüzet az ellenzék képezi. Süti főzi a Bécs felé gravitáló kormányt és hűségesen a husos-fazék mellé simuló hadat.

Hétfőn Tisza István gróf akart volna beszélni, de szóhoz nem juthatott, mert a csetlő-botló kormány többsége más témát rögtönzött.

Székely Ferenc igazságügyminiszter kollegialis szívességet tett Lukács László pénzügyminiszternek és helyette törvényjavaslatot nyújtott be a külföldről behozható dohány és dohánygyártmányok illetékeinek felemelése tárgyában. Majd Ábrahám Dezső ellenzéki képviselő kérte számon a kormánytól a halomra gyülekező interpellációk választat. Erre Khuen megígérte, hogy rövidesen teljesíti az ellenzéki kívánságot.

Gedeon Aladár Kossuth-párti volt az első szónok a katonai vitánál. Kimutatta, hogy a javaslat merőben idegen célokat szolgál a mi pénzünkön és vérünkön. Ezzel szemben Hazai Sámuel honvédelmi miniszter próbálkozott a javaslatot fehérre mosni, de az mégis csak a legfeketebb-sárga maradt. Bakonyi Samu függetlenségi aztán alaposan bebizonyította, hogy egy oly hadsereg fejlesztése, mely a magyar nemzet óhajátait legcsekélyebb mértékben sem elégíti ki, soha nem lehet rokonszenves.

Heves ütközések.

Az ellenzék hétfőn félketőkor zárt ülésekért. Kabos Ferenc elnökölt. Benedek János szóvá tette, hogy a félhivatalos Bud. Tud. jelentése szerint Tisza Kálmán gróf munkapárti képviselő az ellenzék farszóló császároló és sértő nyilatkozatot tett. Az ellenzék harcat néma megvetéssel kell fogadni — így szónokolt Tisza gróf. Benedek azzal végzi a nagy zaj- és izgalomban beszédét, hogy a kormánypárt eljárása élet-halálhercba kergeti az ellenzéket. Antal Géza, a kormány vesztere, a munkapárt nevében azonosította magát Tisza felszólalásával.

Magától értetődik, hogy erre az erős sorokban küzdő ellenzék teljes felháborodásba tört ki. Justh Gyula, Dész Zoltán és Szmracsányi György kijelentették, hogy a parlamentben addig rendes tárgyalás nem lesz, amíg az ellenzéket ért durva támadásért elégtételt nem kapnak. Nyílt formában is megtörtént tehát a ellenzéki hadizenet s a képviselőház ülésterme keddtől óta csatatér lett, a melyen a szervilizmus ellen folytatja elszánt és kérlelhetetlen író háborúját a nemzeti önért.

A tanítók Urániája.

Magyarország meghódítása másodszor a néptanítókra vár" mondta a halhatatlan emlékü Jókai és ebben aligha csalódik, mert ma a tanítói tábor élén oly vezérek állanak, kik azt mondják: „Utánam fiuk"! Ma a tanító nemcsak az iskolában sáfarkodik az ő kicsinyei között, hanem az iskolán kívül is. Maga körül gyűjti, „kik éheznek és szomjuhozak az igazságot" a felnőtteket, hogy tudtul adja mindazokat, melyek az életre szükségesek.

Ezen igazságokról tanuskodik az a siker, melyet elért az udvarhelyvármegyei tanítók Uránia egyesülete folyó évi július hó 14-én Fiátfalván. A legszorosabb munkaidőben zsúfolásig megtelt az állami iskola tanterme hallgatósággal, hogy láthassa és hallhassa a vetített-képes előadást.

A hallgatóság reménye valósult.

Chalupka Rezső segédtanfelügyelő, az Uránia egyesület vezére, kinek kíséretében megjelentek: az Udvarhelyvármegyei általános tanító egyesület és a székelykeresztúri fióktanítóegylet elnöke: Györkes Mihály és Szász Béla és még több tanító megnyitó beszédében igen találó szavakkal mutatott rá, hogy a tudomány és vallás egymás szolgálatában állanak, mindkettőre egyaránt szüksége van az embernek. Üdvözli az egybegyűlt közönséget, köztük a helybeli unitárius és református lelkészeket, a körjegyzőt és tanítókat.

Ifjabb Paál Sándor székelyudvarhelyi álltanító felszerelve a vetítőgépet, igen tanulságos előadást tartott a gyümölcsfa tenyész-

tés-, annak ellenségei- és az azok elleni védekezés, a gyümölcsszedés, eltartás és értékesítésről képekkel illusztrálva.

Majd Györkes Mihály székelyudvarhelyi áll. isk. ig. tanító „A hadseregről" olvasott föl, szintén képekkel jelenítve meg minden egyes kiváló dolgot a katonaleletből.

A vetítőgépet ifj. Paál Sándor, kezelte, amiben segédkezett neki Beke Albert nagyalambfalvai áll. isk. ig. tanító.

Kozma Miklós helybeli áll. isk. ig. tanító a költő eme szavait idézve: Hass, alkoss, gyarapíts; A haza fényre derül! megköszöni az Uránia egyesület tagjainak vonzó, tanulságos és ingyenes előadását; kívánja, hogy Isten áldása legyen nemes munkásságukon.

Az Uránia tagjait György Károly vendégszerető házában igazi székely-vendégszeretettel fogadta. Köszönet és hála érte!

Köszönet és hála Soós Farkas ref. lelkésznek, hogy a köcsiját rendelkezésre bocsátotta.

A zárszó jogával élve, legyen szabad egy pár megjegyzést tenni az előadás hasznosabbá tétele végett. A gyümölccstermeléséhez szükséges eszközök: favédő pléhgyűrű a rovarok ellen, a rovarszedő tölesereszsák, ághuzó kampó (horog) gyümölcsszedő készülékek természetben is bemutatandók, mert akkor a nép maga is próbál olyat készíteni vagy szerezni, úgy a cél hamarabb elérhető.

JELENVOLT.

HÍREK.

Bihtetlen hírek.

Mondják, hogy a Kossuth-utcai gyalog- és ájárókon ünnepeken baka- és szolgalóközlekedési akadályok nincsenek;

mondják, hogy a fő-utca környékéről

vasárnap az utolsó szemetesláda is kigurult;

mondják, hogy jenőke a járás jegyzőinek fejvesztés terhe alatt nem parancsolta meg saját énjének respektálását;

mondják, hogy némely előkelő fürdőhelyen a szegény pincér karját pezsgős üveggel nem szokták eltörni borraivaló fejében;

mondják, hogy az ilyen borraivalókért egyik pincér sem „esekedik“;

mondják, hogy a vízvezetési próbakut furrás előtt Spalding őrnagyot ide hívják;

mondják, hogy a sokszoros kolléga ur velünk békepipát szívni nagyon is hajlandó lenne.

E hírek valódiságáért felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

— Személyi hír. Dr Horváth Ernő pénzügyminiszteri osztálytanácsos, számvevő-ségi igazgató-helyettes, Székelyudvarhelyre érkezett és július hó 18-ikától kezdve, beható vizsgálatot tart a székelyudvarhelyi pénzügyigazgatóság melle rendelt számvevősegnél.

— Háromszék is ébren van. Háromszék-vármegye törvényhatósági bizottsága szombaton Sepsiszentgyörgyön tartott közgyűlésén hatalmas arányú katonai vita fejlődött ki Versecz város átirata alapján. Dr Bodor Ferenc közjegyző fejtette ki elsőként az ellenzék álláspontját. Dr Damokos Ödön munkapárti után Dr Czeplédi Miklós éles kritikát gyakorolt a mungók nemzetpusztító álláspontjáról. Dr Bajkó Zsigmond kormánypárti alaptalan vádaskodásait Megyaszi Mihály háromnegyedórás beszédében utasította vissza és leplezte le a muszkapárti tunyaságokat. Az ellenzék — ugymond — kész az akasztófa alá is állani, de kir. tanácsosságokkal, nemesítésekkel, érdemrendekkel a haza szent ügyétől eltántorítani nem lehet. Hoffmann Géza szólalt fel még általános figyelem között. Somogyvármegye átirata kapcsán pedig elhatározták, hogy Apponyi Albert grófot felíratilag üdvözli a törvényhatósági közgyűlé-

— **A vármegyei főorvosné temetése.** Dr. felei Lengyel József, Udvarhelyvármegye közszerepében álló tiszt főorvosának feleségét: bikafalvi Máthé Mariskát vasárnap általános nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra a székelyudvarhelyi református temetőbe. A temetési menet hosszú sorát Gottárd János polgármester nyitotta meg. Majd Dr. Sebesi János alispán és Dr. Pál Árpád vármegyei főjegyzővel élén részt vett a vármegye egész tisztviselői kara. Ott volt a helybeli cs. és kir. közös hadsereghez tartozó katonatisztok Kreutzer József alezredessel és több tagjával képviselve. A vármegye összes orvosai pedig testületileg rótták a kegyeletük adóját és mélységes részvéttel osztották szeretett vezérük soha el nem múló bánatában. Az összes hivatalok, egyletek és testületek s maga a város polgársága is nagy számban vett részt a temetésen. A koszorúk óriási mennyiségét külön gyászkocsi vitte. A temetést Vajda Ferenc ref. esperes végezte. Ugy a háznál, mint a temetőben a sirnál a székelyudvarhelyi Székely Dalárda énekelt Horváth József ref. kántor karnagy vezetésével meghatóan szép gyászdalokat. E közben pedig tompa dübörgéssel omlott az anyaföld; eltakarván a feledhetlen hitvest, az édes jó anyát, a szerető gyermeket, a Dr. felei Lengyel-család ékességét övének testi szemei elől örökre... Egyedül a viszontlátás reményét hagyta szívük legbensőbb rejtekében. Még egy égfelé szálló schajítás és a fájdalmat érző közönség iszanaszét megy, ki-ki ideiglenes otthonába... Utközben arról töprenkednek: milyen szép és mégis mily rövid ez a földi élet...

— **Kinevezések.** A pénzügyi miniszter Kovács Károly parajdi sóbányahivatali mászatisztet a X. fizetési osztályba a rónaszéki sóbányahivatalhoz ellenőrnek, Stibor Alajos tordai sóbányahivatali bányafelügyelőt pedig a parajdi sóbányahivatalhoz mászatisztnek nevezte ki.

— **Falu rossza Felsőboldogfalván.** A felsőboldogfalvi Ifjúsági Egyesület e hó 23-án (vasárnap) az ottani iskola nagytermében orgona javítás céljára színelőadással egybekötött kosaras táncvigalmat rendez személyenként 1 K-ás, 80 filléres és 50 filléres belépési díjak mellett. Az előadás délután fél három órakor kezdődik. Előadják „A falu rossza”-t: Keresztes Dénes, Bakk Dénes, Keresztes Ágnes, Bozogány Róza, Péter Áron, Kerekes Zsuzsa, Buzogány Mózes, Biró János, Biró Eszter, Kerekes Juli, Székely Manci, Oláh Ferenc, Péter József, Péter László, Bakk József, Biró Ilona, Derzsi Sándor, Biró Lajos, Biró Elek, Oláh János. Előadás után tánc lesz reggelig!

— **Elismerés.** A vallás-és közoktatásügyi miniszter megbízásából Rhédei János tanfelügyelő Darkó Lajos közs. elemi iskolai tanítónak az Ifjúsági Egyesület vezetése körül kifejtett lelkes buzgóságáért elismerését nyilvánította.

— **Gyógyítónövény-tanfolyam.** A kolozsvári magyar királyi gazdasági akadémia július 27-étől augusztus 3-áig a gyógyítónövény értékesítéséről tanfolyamot fog tartani vidéki lelkészek és néptanítók számára. A tanfolyamon résztvevők megismerkedhetnek a vadon termő gyógyító növényekkel, elsajátíthatják azok gyűjtésének, szárításának és csomagol-

lásának minden részletét és fölvilágosítást nyerhetnek a gyógyító növények értékesítésének módjáról. A tanfolyamra a földművelésügyi miniszter Udvarhelyvármegyéből Gál Imre székelyudvarhelyi és Török Ferenc bözödi állami elemi iskolai tanítókat vette föl, a kik a gazdasági akadémia konviktusában lakást és fejenként 64 koronát s uti-állalányt kapnak.

— **Fogházőrmesteri állásra pályázat van** hirdetve a székelyudvarhelyi törvényszéki fogházhoz. Pályázati határidő három héten belül.

— **A kisipari szubvenciókról.** Az Ipartestületek Országos Szövetsége most terjesztette fel a kereskedelmi miniszteriumhoz a kisipari szubvenciókról beszerzett ipartestületi véleményeket. A felterjesztés ismerteti a beérkezett vélemények lényegét és kiemeli, hogy azok a tapasztalatok, amelyeket egyes iparosok és ipari intézmények a gépsegélyek megfigyelése terén szereztek, nagyobb részükben amellől szólnak, hogy a gépsegély bevált iparfejlesztési tényezőnek tekinthető. De rámutat arra is, hogy egyetemes hatásu, az iparososztály nagyobb köréit átfogó intézkedés nem válhatik belőle, mert ahhoz, hogy minden arra utalt, jóra való iparos részesülhessen belőle, nem elegendők a rendelkezésre álló állami pénzek. Ezért abban a rövid tételben foglalja össze álláspontját, hogy ingyenes gépsegélyt csak új iparcikkek előállítására kisiparos kapjon, részletfizetésre azonban mindazok, akiknek erkölcsi megbízhatósága az illetékes ipar testület által igazolható. A válaszoló ipartestületek nagyobb része az általános, a kisiparosság összességének javára szolgáló segélyezés mellett foglal állást. Ezek közül legfontosabb, hogy az állam a gyáripari iparfelügyelők mintájára, a kisipar részére is rendeljen ki speciális iparfelügyelőket. Az állami segélyezés legideálisabb módjának egyébként a közös gépműhelyek felállítását, a vándortanfolyamok állami szervezését és a magasabbrendű ipariskolák szaporítását és ezekkel kapcsolatban mintaműhelyek létesítését tartják helyesnek az ipartestületek. A mi véleményünket Székelyudvarhelyről természetesen nem kéri a miniszteriumból, mert nekünk nincs az itteni kisipari szomorú viszonyokról véleményt adható Ipartestület. Gondoskodnak tehát rólunk — nélkülünk mások épen úgy, mint a kiskorúakról a gyámok. Vajjon meddig tart még ez a tűrhetetlen, nagyon káros állapot? Mikor ébred öntudatra kisiparos közönségünk? Mikor szabaddítja fel önmagát a gyámság alól a mely körülmény csupán tőle függ?...

Irodalom.

Grófi, bárói, honossági és nemességi oklevelek. Ifj. Biás István, a széki gróf Teleki-nemzetség tudós levéltárosa, igen nagy szolgálatot tett a nemzetségi ügynek. Betűsoros kimutatást állított össze a széki gróf Teleki-nemzetség marosvásárhelyi levéltárában eredetiben, továbbá hiteles és egyszerű másolatban őrzött grófi, bárói, honossági és nemességi oklevelekről. A kézirat gyanánt nyomtatásban is megjelent 22 oldalos füzetke 135 oklevelet sorol fel. Megjelöli azoknak keltét, keletkezésének helyét és a fejedelem nevét, aki azt adományozta. Ifj. Biás becses dolgozata megérdemli, hogy azt a könyvtárak és egyesek megszerezzék. Az ára?

Méhészet.

— **A méz, mint táp- és gyógyszer.** Habár sok ember van, aki a mézet, valamint a cukrot is, a nyomában támadó savanyu erjedési termékek és gyomorégés miatt nem szeretik, könnyű emészthetősége és jó íze miatt különösen gyengébb szervezetű és gyors növesű gyermekeknek föltöbb ajánlható. Nagy cukortartalma folytán a méz sok hőfejlészt és így emésztési zavaroknál, vérszegénységnél és sápkórú kitűnő szolgálatokat teljesít. Ameddig az ember a cukor élvezetében nem haladja túl a mértéket, addig a kellemetlen mellékhatásoktól nem kell tartani. A méznek azonkívül még csekély hajóereje is van és ez nagyon megbecsülendő. Az a szélteben elterjedt nézet, hogy a cukor és a méz rontja a fogakat, nincs ugyan minden alap nélkül való, de mégis többnyire túlzott és a száj meg a fogak rendes ápolása mellett a fogak rontásáról szó sem lehet. Sok ember a csuklást mézzel csillapítja. Bizonyos tekintetben a méznek antiszeptikus hatása is van és ezért különösen a csecsemőknel sikerrel használják akkor, ha a csecsemőnél az ugynevezett szájonba kúpzódására hajlandóság mutatkozik. Az orvosok a mézet a köhögés, nátha, elnyálkásodás és a szájjüreg, nyelőcső és légzőszervek betegségei ellen ajánlják. Alvás előtt egy-két kávéskanálnyi méz különösen csillapítólag hat. Aki a mézet magában nem szereti, az tejjel, kávéval vagy vízzel keverve veheti magához.

Szerkesztői üzenetek.

— **a —** H. A. „Felelősség nélkül” címmel és alakban csevegő névtelen közlemény bennünket nem érthet. Hiszen abból világosan megállapítható, hogy az illető valószínűleg önfotografálási mániában szenved. Szóval önmagából indul ki és tér vissza — a „husos fazék” mellé. Sajnáljuk szegénykét, hogy a közügyek előmozdítása, vállalt szolgálat terén sem érthetünk egyet. Mindig félre tartal. Önnel igaz van. Akkurátusan a „Bodóné-féle” esetre emlékeztet a főispáni szócsó viselkedése. Mi ugyanis kötelesség szerint szóvá teszünk egy hivatali visszaélést, melyért maga a főispán is lehordja, fegyelmi alá veszi az illető tisztviselőt. A szócsó pedig egészen természetesnek találja a hibázott egyén pártjára állani — az igazság legparányibb fogantyúja nélkül. Sőt mi több, teljesen alaptalanul velünk kezd kötekedni. Rágalmaz, csútr-csavar és minket egészen ártatlanul lemond mindennek. És még ő szókdös ide s tova. Féktelen dühében pedig fujja a kigyókövet. Részünkről teljesen megnyugtató az a tudat, hogy aki haragszik, annak nincs igaza. Mi nem haragszunk. Annnyira nem haragszunk, hogy az ön szíves tanácsát épen követni akartuk. Azt akartuk ugyanis, hogy nagybecsült, részünkről érdeme felett tisztelt sokszorosan kollégánkat a Lukács pénzügyminiszter által felemelt áru, de azért legfinomabb dohányból jól megtömött „békecsibuk” mellett, vidám hangulatban felhőrpintendő pár pohár jó borocskára barátságos élvezetére, magunkhoz invitáljuk. Eközben pedig megállapodunk a város és vármegye közügyeinek legjobb irányu szolgálatai tekintetében követendő eljárásokról épen úgy, mint más városokban az újságíró-kollegák szoktak. De hát ő most ismét annyira dühöng, oly veszettül mérge, hogy harapóssága miatt, közel sem lehet férni hozzá. Így aztán csak oda lyukadhat ki ami nagy jóakarattal is, hogy: a sárga-„fekete kutya” ugat és a karaván halad...

• **K. —** S. F. Szíves közleményeit köszönjük. Azokat készséggel közreadjuk. Azonban azt a kívánságát, hogy egy megtörtént eseményről csak elkésetten referáljunk, nem teljesíthetjük. A mai hírszolgáltatás elve az, hogy minél gyorsabb, annál jobb. Ettől mi sem térhetünk el s arra elfogadható ok sincs. Ha másoknak utánunk tetszik cammogni, az nem a mi bajunk. Mi visszafejtődni azért nem szándékozunk. Ismételt köszönet és üdvözlét!

FIGYELEM!

AIDA VERGE & BLUE STAR CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ IFT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIÁK.

ÓVAKODJUNK ÉRTEKTELEN UTÁNZATOKTÓL!

Kiadó lakás. Székelyudvarhelyt.
Bethlen-u. 49. sz. a. három szoba, hanyha, kert és mellékhelyiségek kiadó értekezni lehet ugyanott.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! HIRDESEN tehát Székely-Udvarhelyben

Nagy feladat mai napság

lányokat jól nevelni. Pedig az emberiség boldogsága nagyrészt ezen függ. Ezt a nehéz munkát rendkívül megkönnyebíti Dolinay Gyula főszerkesztő „Lányok Lapja” mely havonként kétszer 1-én és 15-én igen sok képpel és oly kiválóan hasznos, szórakoztatva oktató s háziasan nevelő gazdag tartalommal jelenik meg, hogy azt bárki a legnyugodtabb lelkiismerettel adhatja leánygyermekéi kezébe. Az előfizetési ára csak két korona negyedévenként. Mutatványszámot a „Székely-Udvarhely” re való hivatkozással ingyen küld a „Lányok Lapja” kiadóhivatala Budapest, VIII. Mária-utca 24.

Udvarhelyvármegy Nemes Csáládjai. Szerkesztette: Pálmay József. Ára füzve 16 K. Mig a készlet tart kapható: Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállított, az egyes családok címereivel illusztrált mű, igen becses család-történeti adatokat tartalmaz.

Csomagolópapír kilószámra kapható a lap kiadóhivatalában Kossuth-u. 31. sz.

Sz: 726—J11

Árverési hirdetmény.

Alulírott község előjárósága közösi birre teszi, hogy Ujszékely község tulajdonát képező 3 szoba pince és megfelelő mellék helyiségekből álló, s korlátlan italmérési engedéllyel bíró háza 1911. évi szeptember 1-től egy (1) évi idő tartamra haszonbérbe adatik.

Kiküldési ár évi 400 korona. Irasbeli ajánlatok ha szabályszerűen fel vannak szerezve elfogadhatók.

Árverezni szándékozók tartoznak a kiküldési ár 10 százalékát az árverező kezéhez letenni. Az árverés Ujszékely község házában 1911 évi augusztus 6-án délután 2 órakor tartatik meg.

Feltételek az ujszékelyi kjegyzői rodában megtekinthetők.

Ujszékely 1911 évi július 12-én.

Biró József
khiró

Biró Károly
kjegyző

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

1848 eredeti francia angol, és amerikai toalettmódel közöl a BUDAPESTI BAZÁR egy évfolyamában. Előfizetési ára: negyedévre 2 korona. Ingyen mutatványszámot küld a „BUDAPESTI BAZÁR” kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

Arany, Ezüst, Vas, Bronz, Porcellán és Fa **Régiségeket** megbízatásból azonnal megvásárol, esetleg értékel, vagy utasítást ad.

Hagyatéki árveréseken

mint vevő résztvesz. Arany, briliáns ékszereket, ezüst tárgyakat (tört állapotban is) bármilyen összegre vásárol

Dietrich Gyula ötvösmester **Kolozsvárt.**

Levélbeni megkeresésre azonnal válaszol.

Sürgőnycim: Dietrich
ékszerész Kolozsvár

BÉLYEGZŐK megrendelésre mindenféle írásvitelben bárhova a legpontosabban gyári áron szállítanak Betegh Pál könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetéből Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyborokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

Eladó ház. Fenyéd (udvarhelym.) községben egy 20 méteres hosszúságú és 7 méter széles, fából épült ház eladó. Cim megtudható: ifj. Gergely Ferencnél Fenyéden.

ÉRTESÍTÉS.

Cipőraktáromat leszállított árak mellett kiárusítom.

Szükségletét mindenki saját érdekében el ne mulassza nálam beszerezni.

Tisztelettel

Szentkovits János Utóda

Kész blousok és gyermekruhák.

Kész aljak és kostümök mélyen leszállított árakban kaphatók.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48 as függetlenségi lap, Udvarhely megye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenként 2-szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len legjobb magyar gyártmányú díszleveledpapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, szines és virágos leveledpapirok és borítékok, levél-kártyák, gyász- **Képes levelezőlapok** 20-féle helybeli felvetel leveledpapirosok stb. Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- S KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ES PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, súlyu és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima leveledpapirok, vonalzott és rovatos papirok, rajzpapirok, írógéppapirok, csomagoló és selyempapirok, másolópapirok, írópapirok, szűrőpapirok, torta- és befőzőpapirok, könyvkötő-papirok és papírkülönlegességek. Kártyapapirok.

Lemez-papirok minden sulyban. Hangjegypapirok. Sorvezetők.

Írókártyák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szepirasi és rondirasi minták. Olcsó legyező-falrajzek, klozetpapirok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák. Dohány-ésszivartárcák bőrből és fémhől. Bortárcák, pénzes-érszénnyek. okmány és irománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

k ö n y v k ö t é s z e t é t

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélíró-tollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárak, disztollszárak. Írókártyák, fekete, szine -
ironok, notes-ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, iron-hegyezők. **Kréták, iskolai, kávé-házi és fajelző kréták, szines kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, szines, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.**

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Hang-gó-sipok és o. rinák. Monogramok fehérnemű és leveledpapiRJelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomok, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, oslyák. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémhől, erdészkalapácsok gyári áron.

Allandóan kaphatók mindenféle **kész nyomtatványok,** u. m. községi, körjegyzői, szolgabírószági, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, író-deszkák, olaj-s zfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-esésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyegszögek, kapesok stb